

FRÁSÖGN

af öðrum hluta Evrópuráðsþingsins árið 2012 í Strassborg, dagana 23. – 27. apríl.

Annar hluti Evrópuráðsþingsins árið 2012 fór fram í Strassborg dagana 23. – 27. apríl. sl. Af hálfu Alþingis sóttu fundinn Þuríður Backman formaður Íslandsdeildar, Mördur Árnason varaformaður og Gunnar Bragi Sveinsson auk Sigrúnar Brynju Einarsdóttur, ritara Íslandsdeildar.

Í upphafi þingsins gerði Evrópuráðsþingmaðurinn Tiny Kox frá Hollandi grein fyrir skýrslu um kosningaefirlit í forsetakosningunum í Rússlandi sem fram fóru í mars sl. Meginniðurstaða skýrslunnar var sú að vel hefði verið staðið að kosningunum en meira þyrfti þó til að koma til að hægt væri að segja að um algjörlega réttmætar kosningar hefði verið að ræða. Framkvæmdin væri vissulega skref í rétta átt, en vinna þyrfti að gagnsærra kosningaferli í Rússlandi. Meðal þess sem sett var út á í skýrslunni var að frambjóðendum var gert erfitt fyrir að skrá sig til framboðs og að talning hefði ekki alls staðar farið réttilega fram. Hins vegar var ekki gerð athugasemd við niðurstöðu kosninganna sem slíkra. Fulltrúar Rússa á þinginu sögðu nauðsynlegt að gera frekari umbætur á kosningaframkvæmd í landinu þar sem enn væri nokkuð í að hún væri fullnægjandi.

Sérstök umræða var haldin um framtíð Mannréttindadómstóls Evrópu og Brighton-yfirlýsinguna, en yfirlýsingin, sem er afrakstur umfangsmikilla samningaviðræðna milli aðildarríkja Evrópuráðsins, miðar að því að tryggja framtíð sáttmálans og dómstólsins. Markmiðið er að fækka þeim málum sem koma fyrir dómstólinn og fjalla aðeins um þau mál sem varða alvarleg brot á sáttmálanum eða meiri háttar túlkunaratriði þannig að mál komi til umfjöllunar án þeirra miklu tafa sem nú eru í starfsemi dómstólsins. Jafnframt kom fram að áfram verður rætt um endurbótaferlið á ráðherrafundi í lok maí. Þá kom David Lidington, Evrópumálaráðherra Bretlands, fyrir þingið sem fulltrúi núverandi formennsku Breta í Evrópuráðinu. Hann talaði m.a. fyrir því að ríkisstjórnir aðildarríkja ynnu saman að því að það samkomulag sem náðist á Brighton-ráðstefnunni um endurbætur á mannréttindasáttmála Evrópu og störf Mannréttindadómstólsins yrði felld inn í sáttmálann eigi síðar en árið 2013. Þuríður Backman spurði Lidington um eftirfylgni ráðherranefndarinnar við brotum aðildarríkja á mannréttindum og lýðræðislegum grundvallarreglum, sérstaklega hvað varðaði stöðu Kúrda í Tyrklandi. Lidington svaraði því til að öll aðildarríki ættu að virða mannréttindi borgara sinna og samkvæmt Brighton-yfirlýsingunni bæru ríkin sjálf ábyrgð á því að halda alþjóðlegum skuldbindingum sínum í heiðri gagnvart þeim.

Á þinginu var rædd og síðan borin undir atkvæði skýrsla sem Evrópuráðsþingmaðurinn Tineke Strik frá Hollandi hafði forustu um að vinna, varðandi ábyrgð á því þegar 63 flóttamenn frá Líbýu fórust á Miðjarðarhafi vorið 2011 án þess að nokkur tilraun væri gerð til að koma þeim til bjargar, þrátt fyrir ítrekuð neyðarköll og samskipti bátsverja við skip og flugvélar. Niðurstaða skýrslunnar var sú að þarna hefði orðið röð grundvallarmistaka þar sem ekki var brugðist við neyðarköllum og menn virtust hafa talið sig vera í einhvers konar tómarúmi varðandi það að bera ábyrgð á því að koma flóttamönnum til bjargar. Einkum voru leitar- og björgunaryfirvöld, Atlantshafsbandalagið, ríki sem áttu skip á sjó á svæðinu, yfirvöld í Líbýu og smyglarar talin bera ábyrgð á hvernig fór. Sérstaklega var tekið fram að Atlantshafsbandalagið hefði brugðist í málinu með því að svara ekki neyðarköllum. Töluverðar umræður spunnust um skýrsluna og töldu þingmenn margra ríkja sem liggja að Miðjarðarhafi að hart væri vegið að ríkjunum í henni. Evrópuráðsþingið samþykkti skýrsluna að loknum umræðum og ályktaði að Atlantshafsbandalaginu bæri að láta fara fram rannsókn á málinu og svara þeim spurningum sem enn væri ósvarað um atburðarásina. Þá ættu þjóðþing þeirra landa sem ættu hlut að máli einnig að láta fara fram rannsóknir auk þess sem Evrópuþingið ætti að afla frekari upplýsinga.

Saad dine El Otmani, utanríkisráðherra Marokkó, ávarpaði þingið og lagði í máli sínu áherslu á að Marokkó tæki fullan þátt í endurbótum á sviði mannréttinda og því að aðlaga samfélagið að nútímanum. Hann sagði mikilvægt að styrkja samband ríkisins við Evrópu og Evrópustofnanirnar og takast á við sameiginleg verkefni í pólitísku samhengi. Í því skyni hefði hann m.a. nýlega hitt Thorbjörn Jagland, aðalritara Evrópuráðsins, og ynni nú að því að styrkja tengslin milli Marokkó og Evrópuráðsins.

Zlatko Lagumdžija, utanríkisráðherra Bosníu og Hersegóvínu, ávarpaði þingið og svaraði að því loknu spurningum úr sal. Í máli hans kom m.a. fram að enn væri nokkuð í að Bosnía og Hersegóvína stæði jafnfætis mörgum aðildarríkjum Evrópuráðsins hvað varðaði mannréttindi og lýðræðislega mælikvarða, en mikill pólitískur vilji væri fyrir því að halda baráttunni áfram og að ná fram raunverulegum breytingum. Hann sagði aðild að Evrópuráðinu sl. tíu ár hafa haft mjög jákvæð áhrif á landið og evrópsk gildi og réttindi hefðu haft sérstaka þýðingu fyrir þegna landsins, auk þess sem þau hefðu veitt utanríkisstefnu þess allt aðra þýðingu.

Umræða fór fram á þinginu um skýrslu um vernd tjáningarfrelsis og upplýsingafrelsis á netinu og í vefmiðlum. Evrópuráðsþingmaðurinn Sir Roger Gale hafði framsögu um skýrsluna, sem var unnin undir forustu Evrópuráðsþingmannsins Zaruhi Postanjan frá Armeníu. Í máli hans kom fram að þótt auðvelt væri að halda því fram að allt ætti að vera frjálst og að arabíska vorið hefði margoft verið tekið sem dæmi um hvernig félagslegir miðlar hefðu verið notaðir lýðræðinu til framgangs, þá hefðu þessi sömu miðlar líka verið notaðir í glæpsamlegu skyni. Það hefði verið erfitt að finna hinn gullna milliveg á milli þessara tveggja póla og vinnan við skýrsluna hefði snúist um að draga úr spennu þarna á milli. Annars vegar væri um að ræða þau mannréttindi að allir hefðu aðgang að upplýsingum og til skoðanaskipta á netinu og hins vegar þyrfti að hafa í huga þörfina á að vernda fullveldisrétt einstakra þjóða og öryggi í heimi sem ógnað væri af hryðjuverkum. Samþykkt var ályktun þar sem m.a. kemur fram að þeir sem miðla upplýsingum á netinu beri ábyrgð á ólögmætu innihaldi, sérstaklega barnaklámi og efni sem stuðlar að kynþáttahatri og ofbeldi.

Utandagskrárumræða fór fram um ástandið í Sýrlandi. Henni lauk með því að Evrópuráðsþingið fordæmdi stórfelld mannréttindabrot sem framin hafa verið af hálfu sýrlenska hersins og harmaði ítrekuð vopnahlésbrot. Framkvæmd friðaráætlunar Kofi Annan var hins vegar talin líkleg til að skila breytingum í lýðræðisátt til lengri tíma litið, þannig að á endanum gætu pólitískar umbætur og frjálsar og sanngjarnar kosningar átt sér stað til að gera Sýrland að lýðræðisríki til frambúðar.

Umræða fór fram um skýrslu um skattamál og sérstaklega skattaskjól. Mördur Árnason sagði í umræðunni að hann vildi að önnur aðildarríki Evrópuráðsins lærðu af reynslu Íslendinga sem hefðu brennt sig illa á því að ætla að skapa nokkurs konar skattaskjól á Íslandi. Hann sagði jafnframt að endurbætur á sviði skattamála á borð við þær sem skýrslan fjallar um væru nauðsynlegar til að bæta samfélagið og ná fram velsæld, réttlæti og lýðræði. Í ályktun sem samþykkt var í lok umræðunnar kom m.a. fram að Evrópuráðsþingið krefðist þess að gripið yrði til aðgerða til að sporna við skattasniðgöngu og skattsvikum, sem skattskjól og aflandsmiðstöðvar liðkuðu fyrir að væru stunduð.

Loks fór fram umræða um skýrslu um mannsæmandi lífeyrisréttindi öllum til handa. Þuríður Backman tók til máls í umræðunni og lagði m.a. áherslu á mikilvægi þess að ekki væri horft á almannatryggingahluta lífeyrisréttinda sem einhvers konar ölmusu. Öllu skipti að lífeyrir væri vel yfir fátæktarmörkum hvers samfélags. Þuríður benti einnig á hversu miklu það skipti að lífeyriskerfið refsaði ekki þeim um síðir sem hefðu tekið á sig þunga fjölskylduábyrgð og horfið þannig af vinnumarkaði um lengri eða skemmri tíma.

Af öðru sem rætt var á þinginu má nefna skýrslu um málefni Norður-Kákasusbúa sem hafa neyðst til að leggja á flóttu frá heimalandi sínu og málefni íþróttahimsins, einkum stjórnun íþróttamála og síðferði í íþróttum.

Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasviði og á vefsvæðinu <http://assembly.coe.int/>.